

F O A I E

пентрѣ

МИШЕ, ШИМЪ ШИ ЛИТЕРАТУРЪ.

№. 42.

Luni 19. Octomvrie,

1842.

ВІАЦА ПРИНЦЪЛЪІ ДІМІТРИЕ КАНТЕМІР.

(Din хронографііе Молдовеі.)

(Брмаре.)

Петрѣ чел маре пе темеїл ачестѣї трактат аѣ порнїт ошїле спре Молдова дн прїмѣвара англїї 1711. Авангардіа лїї, komendїтїъ de генералѣ Шереметев л'аѣ пропѣшїт, кѣ скопѣ de а кѣпрїнде подѣл каре Кантемір дѣрасѣ пе дѣпѣре, шї deodatъ отѣтѣсѣ дн табѣрѣ ла Цѣдора пе Прѣт, vnde шї принцѣл Dїmїtrїe аѣ адѣс оастеа Молдовапѣ. Дн о прокламадіе їскѣлїтѣ дн 5. Маїѣ шї тїпѣрїтѣ, Domnїл аѣ декларат а са алаандїе кѣ Рѣсіа, аѣ днтемеет астѣ тѣсѣрт прїп кѣвїнте релїціоасе шї полїтїче, пропѣлїндѣсе шї кѣлкареа че аѣ фост фѣкѣт Тѣрчїї kondїціїлор челор векї кѣ каре лї с'аѣ фост дн кїнат Молдова, кѣпрїндеа кѣ о арміе de 10,000 Молдовенї се ва дѣлнѣ кѣ келтѣїала Рѣсіеї, кѣ тоате провїантѣрїе се вор плѣтї дн пѣтѣрѣтоаре, шї сѣѣ педеапсѣ de морте, аѣ кемат пре тодї воерїї а се дн трѣпї кѣ оастеа молдовапѣ пѣп' ла 15. Ізніе. Дар ачесте декларадїї пѣ ѣра дн сѣшїте de а днсѣфла днкредере днтре лѣквїторї, карїї дн шїпѣтѣл кѣпд арміа чеа

маре а Тѣрчїлор се апропїа de дѣпѣре, пѣ vedea спорїнд пѣтереа крещїнілор. Чеа маї маре парте de воерї шї de лѣквїторї, педнкрезїндѣсе дн вїиторїе, се трѣсесѣ ла тѣпте, шї цара лїпсїтѣ de пѣпне шї чертатѣ de лѣкѣсте пѣ пѣтеа дндестѣла арміа рѣсіапѣ, каре кѣ пѣдежде de а гѣсї аїче провїант лѣасѣ demѣлкат пѣмаї пе 20 de зїме, днкѣт ера de певое ал кѣра de песте Ністрѣ.

Петрѣ чел маре кѣ рѣмѣшїца оастеї сале, аѣ сосїт ла Прѣт дн лѣпа лїї Ізніе, шї днпрезѣпѣ кѣ днпѣрѣтѣаса шї кѣ кѣдїва офїдерї аѣ венїт ла Іашї, vnde дндатѣ л'аѣ днтїмпїнат днп тавера de ла Цѣдора Кантемір шї Шереметев. Монархѣл аѣ прїїмїт дн капїталѣ дїзрѣтѣпѣтѣл Domnїлї, а мїтрополїтѣлї Gedeon, а клїросѣлѣ шї а воерїлор аколо днкѣ афѣлторї, карїї аѣ їскѣлїт трактатѣл че с'аѣ четїт дн катедрала сѣ. Ніколаї, шї днпѣратѣл арета маре драгосте шї сгїмѣ кѣтрѣ принцѣл Кантемір ал сѣѣ поѣ алаат.

Бїнеле че мїнѣа статорнїчїреа прїндїпїеї а авеа Молдовенїї Domnї мошденїтор днп о сїпгѣрѣ фамїліе, пѣ аѣ дндестѣлат пѣ оарекаре воерї, карїї кѣцета а пѣтеа авѣ претендіе асѣпра тропѣлї. Днтре ачестеа ера ворп. Георгїе Росет, чел че

ди тоате кінєріле с'аѣ сирѣит а арѣта мінєстрілор рѣсіенї, неѣолосѣла че ар ѣрма дїн асемене леѣе, дїнсѣ тоате соѣїстеле лѣї с'аѣ зѣдарпїчїт дїнаїптеа скопѣрїлор челор марїнімоасе че авеа дїпѣратѣл пентрѣ Молдова шї пентрѣ Кантемір, че сїпѣрїл сокотеа вреднїк де аї дїптемеѣ ѣерїчїреа.

Хрїстїанїле Молдовене ѣак о дескрїере кѣ ашѣпїпѣтѣл ал ачестѣї маре монарх; прекѣт шї де серѣѣріле каре аѣ ѣрмат ла ачестѣ дїкѣпїѣраре. Ел аѣ вїзітат пе діос тѣпѣстїреа де Трїї-Ерархї шї ачееа а Голїеї, каре аѣ зїс кѣ есте зїдїтѣ дї треї стїлѣрї, адекѣ: ачел греческ, рѣсіан шї полон. Ла оспеѣзл че і с'аѣ дат ла кѣрте, Петрѣ чел маре аѣ ашезат пе Домпїл Молдовеї дї капїл месей, дїпѣрѣтеаса прѣпїзеа дї алт апартамент кѣ Доана шї дїѣпїлеселе воерїлор. Тоасте с'аѣ дїкїнат кѣ вїн де Котнар, каре аѣ плѣкѣт ѣоарте оаспеѣїлор. Дѣпѣ ачееа с'аѣ дїпѣѣдошат чеїалалдї воерї, карїї де асемене аѣ дїкїнат дїтрѣ сѣпѣтатеа дїпѣратѣлї.

Ачеста дѣпѣ че аѣ петрекѣт треї зїле дї капїталѣ, с'аѣ дїпѣрнат ла Цѣѣѣора зпде дї зїоа сѣ. Самсон, че ера аніверсала вїрїпїѣї де Полтава, пѣртате асѣпра Сведеїлор, мїтрополїтїл аѣ серват дї кортѣ о лїтѣргїе шї тедезм, дѣпѣ каре аѣ ѣрмат парадѣ мїлітарѣ шї зп маре оспеѣѣ *).

*) Оспеѣзл с'аѣ ѣкѣт сѣѣ волта черѣлїї пе еарѣѣ, дїн каре ера ѣкѣте меселе шї сказнеле пе кареле шедеа оаспеѣїї, кѣпїѣрате ѣїнд меселе де о сѣпѣтѣрѣ пентрѣ дїдѣтѣлареа пїчоарелор. Ла ачест прїлеж Молдовенїї вор ѣї вѣѣт дїпѣїа датѣ вїн де Францїа, де каре дї ачєа зї с'аѣ трекѣт о маре кѣїтїе.

Атѣпче дї лок де провїзіїле дїѣрѣїте де Брапкованѣ аѣ венїт ла Іашї спат. Тома Кантакѣзїно дїпсодїт де кѣѣїва воерї дїн Цара ромѣнеаскѣ. Ачест Кантакѣзїн ера пепот Брапкованѣлї, ом тѣпѣр пїн де аѣерїте шї де кѣраж, кареле ѣѣрѣ воїа Домпїлї сеѣ, аѣ венїт дї Молдова де аѣ дїпѣрѣдошат партїда Рѣсіенїлор. Нѣ тѣрзїѣ сосеѣе шї комїсѣл Мakedon, трїмїс де Брапкованѣ кѣ пропїпере де паче дїн партеа Тѣрчїлор. Дар атѣт Кантемір кѣт шї Кантакѣзїно аѣ дїпдекат трактаѣїа де пѣчїїре, зпїл пентрѣ векеа ѣрїе че авеа кѣтрѣ Брапкованѣл, еар алѣл пентрѣ пѣдеѣдеа аї ѣрма дї Домпїе, дїкредїпдїндѣсе кѣ престе пѣѣїн ва кѣлеѣе родѣл пѣртѣреї сале чеї дїдоїтоаре. Пре лѣпїгѣ ачесте Кантакѣзїно стѣрѣїа а се трїмете дїн Цара ромѣнеаскѣ зп корпос де оасте рѣсіанѣ шї молдованѣ, дїкредїпдїнд кѣ ла а лор арѣтаре се ва рѣдїка дара дї ѣаворѣл кредїпїлор шї ва трїмете арміеї провїантѣл дїѣрѣїт че ера а дѣнат дї Царѣ кѣ банї рѣсіенїшї. Дїпѣдар хатманѣл Іоан Некѣлче, сѣѣтѣїа дї секрет пе Кантемір а нѣ ресѣїра оастеа са шї прїн астѣ експедиѣїе аш дїпѣїїна пѣтереа. Петрѣ чел маре трїмїсе дїн Цара ромѣнеаскѣ ачел корпос комендѣїт де ген. Рене шї спат. Кантакѣзїно ка сѣ їае дї пѣтере провїзіїле де каре авеа маре певое.

Дї депїнѣ дїкредере деспре резѣлтатѣл ѣерїчїт а зпор асемене тѣсѣрї, шї рѣзетѣндѣзѣ пе дїпрезпѣ лѣкрареа Ромѣнїлор шї а Бѣлгарїлор, арміа рѣсіанѣ шї а чеа молдованѣ се ковореа пе дїчетѣл деалзпгѣл Прѣтѣлї кѣ сокотїндѣ кѣ вор пѣтеа дїпдекаа тречереа дѣшма-

пѣлор. Не каѣнд корпосѣ лѣи Рене кѣ-
принсесѣ Браѣла, ворникѣла Лѣпѣ лѣнѣи-
цѣсѣ ла Домниѣ, кѣ визирѣла аѣ лѣнчепѣт а
трече дѣлѣреѣ шѣ се лѣндрѣанѣтѣ спре Прѣт.

Оастѣа саксонѣ, карѣ краѣлѣ Авѣгѣст
аѣ фост цѣлѣрѣит де аѣнѣсторѣс, нѣ вѣнеѣ,
Бранкованѣ нѣшѣи цѣнеѣа паролѣа де а трѣ-
метѣе оастѣ шѣи провѣанѣт сѣвѣ кѣвѣанѣт, кѣ
нѣ се поатѣ декларѣа фѣнѣиш пѣлѣ а нѣ
венѣи Рѣсѣенѣи ка сѣѣи апѣре Царѣа деспре
Тѣрчѣи, дар лѣн адевѣр темѣандѣсѣе ка сѣ
нѣи рѣнеаскѣ Канѣтеѣр Домниѣ.

Арѣиѣа се порѣнѣсе лѣн трѣи кѣлоѣне.
депѣртатѣ доѣлѣ чѣасѣрѣи зна де алѣта. Мол-
довѣнѣи ѣра аванѣгарѣдиѣа фѣекѣрѣиѣа колѣоѣне.
Генѣралѣлѣ Іѣанѣш ѣра лѣн фѣрѣнѣтеѣа лѣнѣтѣиѣ,
чѣе нѣмѣтѣра 7000 оѣменѣи, а доѣлѣ, лѣн карѣе
се афѣла лѣнпѣрѣтѣеѣса Екѣатѣрѣина шѣи прин-
цѣлѣ Канѣтеѣр, де 15,000, ѣра комѣндѣнѣтѣ
де лѣнсѣшѣи Пѣтрѣ чѣел марѣе, ѣар а трѣиѣа
дѣн инфѣанѣтерѣи шѣи арѣтилерѣиѣа грѣеѣа, ѣра по-
вѣнѣнѣтѣ де генѣралѣлѣ Рѣнѣлѣн. Колѣона лѣн-
тѣиѣа, чѣе пропѣшеѣа арѣиѣеѣа, аѣнѣнѣсѣ дѣнѣи-
нѣкѣ лѣн 6. Іѣлѣиѣе лѣн прѣжѣта Сарѣатѣи, шѣи
атѣнѣчѣе се вѣнѣзѣрѣ не малѣлѣ стѣнѣнѣг а Прѣ-
тѣлѣиѣи ѣн роѣс де татарѣи, карѣиѣи се сѣвѣа лѣн
сѣсѣ, шѣи нѣ тѣрѣнѣиѣ дѣнѣпѣ ачѣеѣстѣа аѣ сѣсѣит
тоѣтѣ арѣиѣа тѣрчѣеаскѣ карѣе сѣаѣ прѣгѣтѣит
спре а трече Прѣтѣлѣ пѣстѣе трѣиѣ подѣнѣрѣи.
Асѣменѣе пѣтѣре лѣнсѣмѣнѣтѣоѣре аѣ лѣнде-
нѣнат не генѣралѣлѣ Іѣанѣш а чѣере аѣнѣстор
дѣла лѣнпѣратѣлѣ, карѣеле сѣсѣсе ла касѣле
ванѣлѣиѣи, лѣн депѣртатѣе де патѣрѣ чѣеасѣрѣи
дѣла Сарѣатѣа, шѣи пѣнѣтрѣ-кѣ арѣтилерѣиѣа лѣн-
тѣрѣнѣиѣсѣ лѣнкѣ ла шѣовѣла-рѣѣжѣеи, генѣралѣ-
лѣлѣ аѣ лѣват порѣнѣкѣ а се лѣнѣтѣрна лѣнкѣ
лѣн ачѣеѣа нѣоѣнѣте кѣтѣрѣ лѣнпѣратѣлѣ.

Тѣрчѣиѣи трѣчѣеѣа Прѣтѣлѣ лѣн тот кѣрѣсѣл
ачѣеѣстѣеиѣи зѣлѣе, шѣи аѣ кѣпрѣнсѣ о поѣнѣнѣиѣе не

кѣстѣиѣшѣеле дѣалѣрѣилѣор чѣе domneѣѣѣ шѣесѣл,
лѣнчѣркѣнѣнѣсѣе а спѣрѣце тѣвѣтѣра рѣсѣиѣнѣ,
кѣнѣнд не чѣелѣланѣт мал' тѣтѣарѣиѣи се сѣвѣа
лѣн сѣсѣ спре Хѣшѣи кѣ скопѣ а лѣнкѣнѣнѣвѣра
оастѣеѣа шѣи а о лѣовѣи не дѣнѣнѣрѣнѣт. Лѣн-
прѣнѣнѣнѣрѣарѣеѣа се фѣкѣкѣ кѣрѣиѣкѣ, маѣи алес а-
фѣлѣнѣнѣсѣе кѣ рѣесѣрѣва шѣи арѣтилерѣиѣа нѣ нѣ-
тѣеѣа аѣнѣнѣнѣце лѣн зѣоѣа ачѣеѣеѣа маѣи дѣепѣрѣте,
дѣекѣт пѣн' ла Стѣнѣилѣнѣнѣиѣи.

Атѣнѣчѣе сѣаѣ пропѣсѣ хѣатѣманѣлѣи Іѣоѣн
Нѣкѣлѣчѣе, дѣеѣкѣ кѣ 200 dragonѣи рѣсѣенѣи шѣи
100 кѣлѣрѣеѣи Молдовѣнѣи нѣ ар нѣтѣеѣа ѣнѣи
нѣоѣнѣтеѣа дѣн тѣвѣтѣрѣ се кѣлѣнѣзѣеаскѣ не
лѣнпѣратѣлѣ шѣи не лѣнпѣрѣтѣеѣса кѣларѣе
пѣн' ла мѣнѣнѣи Арѣдеѣалѣлѣиѣи, кѣнѣнд лѣн асѣтѣ
дѣиѣстѣиѣтѣ принѣцѣлѣ Канѣтеѣр шѣи генѣралѣлѣ
Шѣерѣметѣев, ар ѣкѣнѣпа не Тѣрчѣи шѣи ар ѣр-
та рѣесѣвоѣлѣ? Дар хѣатѣманѣлѣ, орѣи кѣѣт ѣра
де воѣнѣк, тотѣш нѣ сѣаѣ визѣит лѣнѣтрѣ а-
чѣеѣстѣа, шѣи аѣ вѣдѣерѣат кѣ о асѣменѣе лѣн-
трѣепѣринѣдѣре ар фѣи маѣи вѣтѣтѣшѣтѣоѣре дѣекѣт
стѣарѣеѣа де фѣаѣцѣ, лѣнкѣѣт сѣаѣ хотѣрѣѣт а
рѣѣдѣика тѣвѣтѣра нѣоѣнѣтеѣа, чѣе ѣра фѣоѣарѣте лѣн-
тѣнѣнекѣоѣеѣлѣ, шѣи а се лѣнѣтѣрна пѣн' ла стѣнѣ-
нѣлѣнѣнѣиѣи. Сѣсѣнѣнд аколѣо дѣнѣиѣнѣкѣ лѣн 8. ла
рѣвѣнѣрѣсѣатѣлѣ зѣорѣилѣор, арѣиѣа аѣ лѣнѣтрат лѣн
тѣвѣера лѣнѣтѣрѣитѣ шѣи сѣаѣ ашѣезѣат сѣвѣ апѣ-
рѣарѣеѣа арѣтилерѣиѣеи лѣи Рѣнѣлѣн.

Лѣндѣатѣ дѣнѣпѣ ачѣеѣстѣа аѣ сѣсѣит шѣи
корпѣсѣл ген. Іѣанѣш, карѣеле, лѣнфѣормѣат
лѣн карѣе, се трѣѣеѣа лѣнѣнѣрѣнѣт, дар апроѣ-
не де тѣвѣтѣрѣ сѣар фѣи спѣрт де Тѣрчѣи, дѣе-
кѣ Канѣтеѣр нѣ ар фѣи ѣнѣит кѣ Молдовѣнѣиѣи
лѣнѣтрѣ аѣнѣсторѣлѣ сѣѣл. Дѣнѣпѣ о лѣнѣнѣтѣ
де трѣиѣ чѣеасѣрѣиѣи кѣ о пѣтѣре де 60,000 кѣ-
лѣрѣеѣи Тѣрчѣи шѣи Татарѣи, аѣ кѣнѣнѣнѣгѣат лѣнѣдѣтѣ
а рѣсѣнѣнѣце а лѣор лѣовѣрѣиѣи лѣнфѣокѣатѣ шѣи а
скѣнѣпа ачѣестѣ корпѣсѣ кѣ карѣеле аѣ лѣнѣтрат
лѣн тѣвѣтѣра дѣла стѣнѣилѣнѣнѣиѣи.

Андагъ че сосі тареле vezір, Търчіи фькъръ кѣтева асалте асѣпра тавереі рѣсіене, че пѣрѣреа кѣ а лор пердере с'аѣ рѣспіне. Прінцѣл Кантемір кѣ Молдовеніи аѣ фост днсерчінат а алѣнга зп корпос де епічері каріи се ашезарѣ дн досѣл зпор спіні, ші ачеастѣ позіціе с'аѣ днгрѣдіт кѣ тѣрїи.

Ан міжлокѣл лѣнтелор педлчетате, днповораці де аршіца зілѣі, ші пѣтімінд де mare сете; Рѣсіеніи, ді ші ера сѣпшші фокѣрілор дѣштѣнеці, с'аѣ апроніет де Прѣт ка сеші поатѣ стѣнѣе сетеа.*)

Дар о алтѣ днпрецізраре аѣ маі споріт днгрїжіреа прінцѣлѣ Кантемір. Маі пайнте се хотѣрїсе, ка атѣт днпѣрѣтеаса кѣт ші доатна се рѣтѣе дн Іаші дн кѣрѣл ачестеі експедиці.

Екатерїна днсѣ зрѣжнд дѣпѣ днпѣратѣл, доатна кѣ аї сеі фїи ші кѣ алте соціи а воерілор рѣтѣсесѣ дн четѣдѣіа Іашѣлѣі, сѣв апѣрареа зпѣі мік гарнізон, пе кѣнд содѣл еі нічі пѣтеа аї тримете вре зп ацізтор, дар нічі а о днціінѣа де прїтеждіа дн каре се аѣла.

Зїлеле де 8 ші 9 с'аѣ трежт дн неконтенїте вѣтѣлїи, асалтѣрї, ші вомбардареа тавереі зрѣа зіоа ші поаптеа. Търчіи вїзїндѣсе дн пѣтѣрѣл лор чел mare ші дн позіціеа фаворїтоаре, ловеа пѣрѣреа кѣ оастеа днотѣ ші проаспѣтѣ', іар Рѣсіеніи, ацізтораці де артілерїа лор маі вѣпѣ, се апѣра кѣ ачел кѣраж че днсѣфѣл фїінѣа зпѣі варѣат mare ші сѣвенірѣл вїрѣінѣелор трежте.

Треї зіле дѣарѣндѣл с'аѣ вѣтѣт ар-

міле кѣ mare пістѣ, дар кѣ пѣціп режл-тат. Рѣсіенілор кѣ пепѣтїндѣ аѣ фост а маі зрѣа дн астѣ позіціе о лѣпѣт атѣт де неасѣтѣпатѣ.

Лїпса амѣпїціеі, фоаметеа ші вѣтѣ-ліле каре скѣдеа ачестѣ оасте атѣт де мікѣ, пѣнеа пе Петрѣ чел mare дн кѣт-пѣпѣ де а се днкіна дѣштманїлор сеаѣ а перї.

Ан міжлокѣл непорочїрілор че авеа се днгітѣ родѣл остепелїлор сале челор тѣреде, днпѣратѣл пѣ пѣтѣ ведеа фѣрѣ одерїре зп спектакѣл атѣт де кѣрїт каре се днфѣдоша окїлор сеі. Деспѣдѣждїт де тѣнтѣре, ел се трасѣ дн корт, знде скрїсе кѣтрѣ сенат ачесте кѣвїнте вредніче де адѣчереамїнте: „De воїз кѣдеа дн тѣ-на дѣштманїлор, сѣ пѣ тѣ маі сокотїці де ал вострѣ днпѣрат, ші де в'аш скрїе еѣ днсѣш сѣ пѣ плїніці врео поронкѣ каре ар фї днпротїва інтересѣлї днпѣрѣдїеі, іар де воїз тѣрї, атѣнче адецедївѣ де дн-пѣрат пре чел маі вреднік днтре вої.“

Пе кѣнд ера акѣфѣндат дн аса дѣре-ре ші гѣста зп скѣрт репаос, Екатерина, вреднікѣ де а се днпѣртѣшї де вѣпта ачестѣі mare монарх, се днгрїжеа де а лѣі тѣнтѣре. Еа аѣ пѣс ла кале кѣ Кантемір проектѣл лѣкрѣреі днкіпзїте. Ачест прїнцип, кѣпоскѣнд фоарте вїне атѣт стареа де фацѣ а Търчіеі кѣт ші карактерѣл тарелѣі vezір Mehmed, пѣ аѣ фост ла дн-доїалѣ де режллатѣл чел дорїт. Ан ачеа поапте днпѣрѣтеаса аѣ адѣнат сѣат де ресвоїз, дн каре с'аѣ хотѣрїт а се адреса дн партеа маршалѣлї Шереметев о скрї-соаре кѣтрѣ mare vezір кѣ пропѣпере де паче фолосїтоаре пептрѣ Търчі. Пре лѣпѣт ачестеа і с'аѣ трїмес дарѣрї алѣтѣїте дн

*) Сїре а пѣтеа транспорта ана, с'аѣ дешертат тоале васїле кѣ вїш ші кѣ ідромед (med).

одоаріле дѣпърътесеї шї алте цѣваерврі че с'аѣ пѣтѣт адѣна дела Кантемір шї дела генералї, шї о сомѣ, прекѣм зїк хронографѣріле Молдовеї, де 800 пѣнци де ванї.

Маре везїр, а кървіа інстрѣкції ера де а дѣкее о паче фолосїтоаре, с'аѣ дѣдемнат маї пѣлт дѣтрѣ ачеаста де тѣжївїріле де каре рѣсзна тавѣра са, пентрѣ оторѣріле челе сїмѣїтоаре че пѣтїмеа Епїчерїї ла атакѣл тавереї, а кърїа шанѣврї ера тїксїте де морѣї. Дрептачеа с'аѣ дѣкеет о армістаре де треї зїле дѣ каре с'аѣ трактат кондїїле пѣчеї.

Cosїnd амбасадорїї Рѣсїеї дѣ тавѣра тѣрчеаскѣ; тареле везїр, дрепт кондїїе прелїмїнаре (прегѣтїтоаре) аѣ черѣт а і се да прїндѣл Кантемір ка зѣ ревел кѣтрѣ поартѣ. Амбасадорїї аѣ черѣт інстрѣкції де ла дѣпѣратѣл, кѣдїва кѣртезанї л'аѣ сѣтѣїт се жертваскѣ пе зѣ сїнгѣр от пентрѣ тѣпѣтїреа арміеї шї а дѣпѣрѣдїеї. Дар ачест сѣфлет марїнімос аѣ лепѣдат о асеме не пропѣпере шї аѣ порѣпчїт амбасадорїлор а респѣнде :

„Маї месне т'ашї дѣдѣплека а лѣса Тѣрчїлор тоате дерїле че се дѣтїнд пѣлѣ ла Кѣркс; кѣчї, пѣрѣсїндѣле тїар рѣтѣнеа нѣдежде а ле маї пѣтеа кѣдїїга, дар пердереа паролеї теле ар фї лѣкрѣ невїндекат. Нѣ пот се о калк, нїчї се даѣ пе зѣ прїндїп, кареле ш'аѣ лѣсат прїндїпатѣл пентрѣ dragosteа mea. Ної нѣ авем де дѣсзшїт алта декѣт пѣмаї чїпстеа, чел че о перде, дѣчетеазѣ а фї дѣпѣрат.“

Ачеастѣ декларациї есте кѣ атѣта маї пѣлт стрелѣчїтѣ кѣ соарта лѣї атѣрна де еа. Амбасадорїлор с'аѣ порѣпчїт а зїче, кѣ Кантемір нѣ се афлѣ дѣ таверѣ, кѣнд ел дѣ кѣрсѣл ачестор трактадїї, ера аскѣнс

дѣ тресѣра дѣпѣрѣтесеї, деспре каре се крет цїеа пѣмаї хат. Нїкѣлчеа шї зѣ копїл де касѣ карелеї адѣчеа демѣпкат.

Статорнїчїа карактерѣлѣї дѣпѣратѣлѣї, аѣ дѣдѣплекат пе тареле везїр а се лепѣда де о претендїе, каре ар фї пѣтѣт дѣпедека дѣкеереа пѣчеї фаворїтоаре Тѣрчїлор. Ачеастѣ паче с'аѣ дѣкеет ла 12. Ізліе 1711 кѣ тоате опїтелеле лѣї Карол ал XII., рїга Сѣзїеї, кареле венїсѣ дела Bender дѣ тавера тѣрчеаскѣ, кѣ скоп де а дѣпедека їскѣлїреа пѣчеї.

Прїетенїа лѣї Петрѣ кѣтрѣ Кантемір шї рекѣпозїндїа ачестѣїа аѣ цѣпѣт дѣ тот кѣрсѣл вїедеї ачестор дої варѣадї, монархѣл аѣ афлат дѣ Кантемір зѣ сѣтѣїтор кредїночос шї лѣтїнат дѣтрѣ плїнїреа проектелор челор марї. каре аѣ дѣтемеет пѣтереа їмперїеї.

Арміа рѣсїанѣ, прїїмїнд провїзіоане де ла Тѣрчї шї дела Молдовенї, се трѣчеа дѣдѣрѣпѣт пе ла Мовїла-Рѣѣкеї. Кѣ тоате кѣ пачеа ера дѣкеетѣ, татарїї зрѣанд а дѣче дѣ скѣлѣїе зѣ тареле пѣтѣр де Молдовенї, оастеа молдованѣ аѣ ловїт ла гѣра Жїжїеї пе ачїї рѣпїторї шї аѣ тѣпѣтїт пе тѣлѣї дїп компатрїоцїї. Дѣнтре ачещїа се афла кѣпїтанѣл Чїзхореанѣл трїмес де кѣтрѣ Doamna Kassandra кѣтрѣ Кантемір, кареле дела ел аѣ афлат кѣ Тѣрчїї пѣ кѣлкасѣ капїталїа. Прїндѣл Кантемір с'аѣ грѣвїт а терѣде ла Іашї, зѣнде аѣ петрекѣт доаѣ зїле спре а се прегѣтї де дрѣтѣл дѣнделѣпкат. Ел аѣ адїїнс арміа рѣсїанѣ пе Прѣт ла Загаранчеа шї кѣ еа аѣ трекѣт Нїстрѣ пе ла Мовїлеѣ. Дѣпѣ о скѣртѣ domnie де 9 лѣпї, аѣ пѣрѣсїт Молдова, акѣрїа феричїре шї лавѣѣ ера цїпта тѣтѣрор лѣкрѣрїлор шї а скрїерїлор сале. (Ва зрѣма.)

ФАБЪЛЪ.

Макъл ши виорелеле.

Макъл ка о плантъ стрікътоаре, каре
пъдъшъ пе челелалте планте, фінд лъпъ-
дат дін гръдінъ песте дънъре дінкоаче, аъ
пикат днтре граціоаселе виореле; апоі раза
соарелъі, пе каре виорелеле о пріітіаъ пі-
тре рътърошіі стежарі, такъл къ капъл съъ
чел дпкопчат ка зп търван дпченъале дп-
pedeка de а стръвате ла виореле. Міросъл
ші фръмошелъл колор, сімбѳл ал статор-
пичіеі, de каре пъпъ акъта лезл се дндъл-
чаа дела виореле, фінд ачелеа акъта кътро-
пите de так, се пърја къ вѳнѳ дела так ши
такъл ажънсесе дп фавор ла леъ, іар кре-
дпчѳаселе виореле ераъ ка ши зитате; пълъ
кънд пікънд гнда дпн стежарі, ши съър-
мънд пестаторпкъл търван ал такълъі, а-
честа се възъ дпнаптеа лезълі къ капъл
плещъг ши веліт, іар виорелеле ши дп тіп-
пъл апъсърпі лор тот репъскъндѳсе, с'аъ
тот дпфрътсецаг ши повілітат. Аша такъл
акъта чзпїт дп мїжлокъл виорелелор е рѳ-
шінат фѳарте, іар еле дп патріа лор даъ
дпдоїт мїрос лезълі; колоръл лор чел въл-
път къ атът есте маї десфътъчїос пентрѳ
леъ, дък ши днтре сіне о віадъ къ атът
маї десфътъчѳоасъ; лавдъ лѳї Дъмпезеъ,
къ педрептатеа такълъі с'аъ дескоперїт ши
с'аъ слътїт ши се ащеаптъ къ възкърїе венї-
реа пъсторїлор, ка съ плївеаскъ пе ачелеа
дп акърор кап се съмецїа търванъл.

Мънтеанѳ, дпн Кокѳд,

(дп Ънгарїа.)

ЕЛЕЦІЕ.

Ла прѳндърата денъмїре а Мър. Сале
прелъмінатълъї Domn Basılie Erdeli
de епїскоп г. к. ал Орадїеї марї.

Domnъле чел стрълъчїт дпн черїсрї віневоенте,
Дъї лъмінаре челвї чедї цїе плѳакъ капъл!
Нъ вреъ еъ, ка зезл пълъжпеск къ пъте Аполлон
Съмї фїе спрїжїнітор, делїе ідол атар.
Ал меъ лъмінътор дпн Олімпъл мънтеле чел сѳжпт
Domnъл есте Зеъл, тоатъ пътереа цїпънд.
Спїрїтъл ал пострѳ къ Хрїстѳс стрълъчїторъл
Інімілор чел сѳжпт, кѳї опораре фъкъѳъ,
Мъзеле воастрепълънї пъ воїъ съмї поарте лъмінъ,
Фъгъ Талїа деїчї, Терпсіхѳре дъпъ еа.
Ън Domn іе пъ Марѳ, Жѳе, пъ Нептън, піче Платѳ,
Чї Саваѳт сѳжптъл, каре фъкъ че vedem.
Domnъл ачест лъмінат кътънд ла грїжіле мъле
Шї ла чел стрълъчїт пъте de каре doream,
Ла стрълъчїта зїѳа мълтор мїї спре възкърїе
Датъ лъмінъ мїе съмї дървїаскъ акъм.
Разеле кѳї рошїзѳе зїѳрї адъкънд съ реверсе
Мпнѳеї мъле лъчїрї ліне, воїѳасе ши дълчї,
Къпвїнаре кърор пре мърїтъл Erdeli съ'л пот
Дп кантърї гълъсі, възне Basıle! зїкънд;
Іатъ венї зп соаре de мълт ши таре дорїт, въз,
Кареле мълт въз прїп възнавенїре фъкъ.
Тъмпъл акъм сѳсі кънд карміне къ възкърїе
Дптіпънд, възл фѳарте пърїнте мърїм.
Лавделе лѳї пъ воїъ съ ле пъмър къ дъѳгаре,
Кънд цїѳъ къ дъксъл лавда зреце de тот.
Нъмаї ла палтъл вінецїтъл черїъ рѳдікъм пої
Окїї ши гъндъл, таре плѳкаре фъкънд,
Шї Domnъл тътърор лъздънд арътъм възкърїе,
Къз дървїт въз Domn ши стрълъчїт лъмінат,
Налта віадъ акѳї ферїчїт волд фаче ла фїї сѳї,
Фантеле лѳї дп фак дпн мърїтор немърїт.
Прїп фервїндї ръгъчвнї пе ръгъм пої Domnъл а тоате!
Дп мълцї апї кзте'л, тот ферїчїт сълпътѳс!
Лънга віадъ de ічї со скїмѳе віадъ черїаскъ,
Плїнъ de марї възсрї, плїнъ de дълчї възкърїї.
Дп тъмп лънг фър' марїне къ търма шїе датъ
Лъздънд зп фъкътор, Domnъл а тоате, Зеъл
Пърцїле Сътмарълї прїп M. Ноак.

Т Ъ Н Е Т Ъ Л.

О поагте ѿтгнекатъ акзм съ ръспъндісъ,
Ші орї каре фїпндъ, дп. сомнъ адънчїт,
Гъста а еї одїхнъ, че зїоа іо ръпнїсъ,
Прїп мънчї, мїте лъкрърї, пъказ не контенїт.

Тъчере атордїтъ дпгїнсѣсъ-аса domnie
Ші зефїръ чед дѣлче, не дпчетат сѣфла,
Бъкошъ весте зїоа, дп а пондїї армонїе,
Ші омъл плїн де паче, воїе-асъ дешепта.

Ръспънд ачі тъчереа, d'odatъ фъръ весте,
Ъп взет дїнтре позрї рънеде дпфрїкомат.
Дпспъїтмънтъзъ пре омъ; шъ'п прїпъ ѡл сіедеце
Съ чъръ аѡсторїзъ, ачелъї Предрпалт.

Акзм не лецїзїдїї чеї ръї шї пъкътошїї
Ш адък дп гравъ-амїнте, де чел а тот пре сѣбнт
Азд, зрдїа пїкъ, не дрепдї, некредїпчосїї
Ш аменїндъ 'а префаче, дп дърнъ дп пътжпт.

Къ інїмї дпмїте, ма домнъ съ дпкїпъ,
Мъреде апрїнд фъклїї, шї сѣпте тъмъерї;
Дїп гъреле лор рвдї, съ дпалдъ фъръ вїпъ,
Спре аї тъмътї d'ачесте кзмплїте детънрї.

Ла тїне Пре дпалте, ръгъм ажъторїндъ.
Атале сѣпте ледї, де шї пз ле пъзїм,
Не іартъ тз пърїнте, дїп п'алтадї лъкзїндъ;
Къчї мълте кътръ тїне, не дпчетат грешїт.

Дар Домнъ плїн де зръ, де алор пелецїре
Брдїа ш' о аратъ, прїп поръл тънъторїх
Шї тършавїле трънърї, менїте спре жъртфїре
Де тънаї съ довоаръ, прїп фокъл свъръторїх.

Къмпїле дпалвїте, де оасъ ѿпръдїате
Шї мїросѣла де стървзрї, че аеръ ѿпцеста
Фъчѣ пре омъ съ крѣзъ, къ нїчї о вїетате
N'ар довъндї ертаръ, ачелъї пре дпалт.

Пъдїп! шї іатъ ѿчене, а Домнълъї тънїе
Ш'а лъї кзмплїте фокзрї, не ѿчет а с'алїна.
Дар пъмаї пъкътошїї, де асгъ грозъвїе
Пъръ къ дпкъ пз пот, де моарте а скъпа.

Къноащедї вої о дрепдї, не чел дндъръторїх
Ачела че прїп тзнет, аѡ врѣт съ дпсѣмпнезъ,
Къ ел есте пърїнте, ш' ал постръ ѡрзеторїх
Шї тот хаосъл лътеї де ел съ гъвернѣзъ.

Нїкълъї Бъркї.

РЕСПЪНСЪРІ шї РЪГЪРІ.

Не афландъ-не дп старе де а пѣтеа
да ръспънсърї прїп скрїсорї прївате ла тодї
ачѣї вїневоїторї прїетїнї, къдї не чер,*) не
vedem сілїдї іаръш, а маї алеце кътева ма-
терїї, каре кредем къ вор пѣтеа іntереса
шї не алдїї дїп пъвлїк, шї але дпмъртъшї
прїп органъл ачестеї Фої.

1. Доаъ скрїсорї дела Т*** дїн 21. шї
24. Септ., аѡ препъс, къ алте чїпчї епїстоле
ддрептате кътръ пої де маї пайнте ар фї
перїт саѡ ла поща дїп Бчкр. . . саѡ аїреа,
фїпндкъ п'аѡ прїїмїт нїчї зп ръспънс ла аче-
леаш. Спре а одїхнї не прїетїнїї поцдрїї дїп
Т***, дпкредїпдацї дїп парте-не, къ дїп
Фоаїа ачеста пз се пот пїтъла тоате е-
ксетплареле, арътъм, къ пої дела DDлор
ам прїїмїт пъмаї патръ скрїсорї, дїп каре
ла зна дп сем. I. ам ръспънс кз фапта, іар
дп сем. ачеста ла чеа дїп 15. Септ. ам
дат деслѡшїре шї дп скрїс, не а треїа ам
пъвлїкат'о, шї а патра, іатъї датъл маї сѣс.
Неарпъреа фоарте рѡѡ, дакъ знеле скрїсорї
с'ар фї пердѣт. Пентръ препътерацие съ
се чеаръ Reserisse дела пощъ негрешїт.

2. Ла зрмътоареле скрїсорї: Дїп Країо-

*) Дела Іанъарїе пълв асгъзї (дп 15. Окт.) Ре-
дакторъл, афаръ де алте імпровїзъдїї ла каре
есте осъндїт ка алдїї тодї, фъкз шї 203 скрї-
сорї прївате; преанъдїне пентръ зп котгоар,
дпсѣ тълте пентръ о тжнъ.

ва къ датъ дела 25. Маѣ ші спре тѣла поастръ тираре соситъ поаъ нѣмаѣ дн 5. Окт.; дн Іаші дела 7. Септ.; алта дн Іаші дела 28. Септ.; дн Бѣкрещі дела 22. Септ. (соситъ нѣмаѣ дн 14. Окт. !); дн Кѣмпѣлѣнг дела 5. Окт. — тоате днсоците де вѣкѣдї поетиче, рефлектѣм пе DD. Акторі, къ пѣпъ астъзі се афл дн пѣлпѣл редакціеі 52 нѣмаѣ вѣкѣдї поетиче, каре, а фаръ де преа пѣдїне че къпринд ісвирі персонале, тоате ацеаптъ ка съ вазъ лѣмина. А не прїпі къ поезїле нѣ пѣтем, дн прїчїнъ къ прекѣм Двоастръ віне щїдї, нѣ тодї оаменї авд кѣнтѣл Пїерїделор., нѣ тодї сїмт фертекѣл ліреї шчл. шчл. Кѣ рѣнд шї къ време съ ле vedem пе тоате.

3. Дела Парїс дн 6. Окт. к. п. Прептерациа Домпѣле че пофетцї, се поате фаче пентрѣ Парїс ла Віена къ днлеспїре тѣлт маї маре декѣт ла Брашов. Пентрѣ челелалте стрѣне че атиндедї въ тѣлцѣтїм.

4. Дн 19. Авгѣст. Пентрѣ дѣпликадіа консѣнатор (а несѣнѣтоарелор). Еѣ Прїетїне д'ам спѣс дн персоапъ, кѣмкъ нїчї одатъ нѣ тѣ воїс днвої къ ачеа днотѣрѣ де а дѣплика консѣната дн лімба поастрѣ, де а зіче адекъ: ad-dѣн шї нѣ адѣн, еллѣ шї нѣ ел (ille), ап-плїкаре шї нѣ аплїкаре (applicare.) Нѣ почїс тѣгѣдї, къ знеорї ам венїт шї еѣ дн іспїтѣ де а пѣзі препозїціле съв шї дн, шї а скріе ворвеле дн еле компѣсе дѣплекѣнд літера дн зртѣ, спр. п.: съвпѣпере саѣ съвпѣпере, днпек; днсъпесте пѣдїн ам вѣзѣт, къ дакъ воїс респекта пе съв, воїс фї сїмт а пѣзі аналодіа шї пе тоате ворвеле комѣне лімвеї ромѣне шї челеї латїне, каре дн ачеаста дн зртѣ капѣтѣ дѣпликаре, а ле скріе тот дѣ-

плїкате шї дн ромѣнеще, кѣм: калле шї кѣлмѣторїе, валле шї вѣллічїкѣ, ann, (annus), царрѣ (terra), ассемѣн (assimilo), аддѣк, аппѣр (opperio), еллѣ, елле, (ille, illae), моалле (mollis), фоалле (follis) ш. а. Ачеастѣ днотѣре нѣ о почїс днвѣрѣдїша дн прїчїнъ: 1) Кѣ нїчї днтр'о парте а парїеї ромѣнещї нѣ се азде асеменеа пропѣдїаре греа пентрѣ органеле де ворвїре а Ромѣнѣлѣ; 2) Пентрѣкъ нїчї кїар латїнїи чеї маї веки днпїанте де поетѣл Ennius п'аѣ авѣт дн ортографїа лор асеменеа дѣплїкаре, чї спре п. пропѣтеле oloe (аша зічеа шї скріеа чеї веки пе ille) дн скріа нѣмаѣ къ зн l. Orthographia romana sive latino-valachica а ферїчїтѣлѣ Пентрѣ Маїор тїпѣрїтѣ лѣтїнеще ла Бѣда дн 1819 о аї? Чїтеще шї аколо ла ф. 2 шї 3 ачестеа: Sciendum autem, in valachico sermone nullam consonantem geminari: qui usus etiam apud antiquos latinos fuit, ante Ennium, qui primus geminationem consonantium in latinam linguam invexit. Vide Festum. Haec proprietas una est ex illis, quae vetustatem linguae valachicae arguunt. Hinc, tolerari non possunt ii, qui nescio quo casoëthe contra indolem valachicae linguae geminationem consonantium in latino-valachicam orthographiam inducere conantur. — Днсъ Тѣ дншї зічї: „Ѣтеле препозїції тревѣїе респектате. Віне, віе; дар попорѣлѣ ле респектеазѣ, нѣ вѣре а щї де еле; вої іарѣш днкѣркадї шї препозїції, де каре лімба поастрѣ пѣпѣ акѣта п'аѣ щїѣт нїмїк, кѣм пе ад. Ромѣнїи вѣтрѣнїи пощрїї аѣ пѣзіт, знеорї сїнгѣр пе препозїдіа дн, скрїїндѣо къ д. фѣрѣ п. —

Редакторѣл.